

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗА П О В Е Д

№ РД 09 – ..... г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Национална изпитна програма за провеждане на държавен изпит за придобиване на втора степен на професионална квалификация за специалност код **3430201** „**Финансова отчетност**“ от професия код **343020** „**Финансов отчетник**“ от професионално направление код **343** „**Финанси, банково и застрахователно дело**“.

X

КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ
Министър на образованието и науката

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА
ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СППОО	Наименование
Професионално направление	343	Финанси, банково и застрахователно дело
Професия	343020	Финансов отчетник
Специалност	3430201	Финансова отчетност

Утвърдена със Заповед № РД 09-.....

София, 2020 г.

I. ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за провеждане на държавния изпит за придобиване на **втора** степен на професионална квалификация по специалност код **3430201 „Финансова отчетност“**, професия код **343020 „Финансов отчетник“** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Целта на настоящата изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетентности на обучаваните, изискващи се за придобиване на втора степен по изучаваната професия **„Финансов отчетник.“**, специалност **„Финансова отчетност“**.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация.

II. ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

Националната изпитна програма включва:

- за частта по теория на професията – осемнадесет изпитни теми с кратко описание на учебното съдържание по всяка тема и указание за разработване на писмен тест;
- за частта по практика на професията - указание за съдържанието на индивидуалните задания;
- критериите за оценяване на резултатите от обучението;
- система за оценяване;
- препоръчителна литература.
- Приложения:
  - а. Примерен изпитен билет;
  - б. Примерно индивидуално задание;
  - в. Примерно указание за разработване на писмен тест.

Държавният изпит – част по теория на професията, се провежда като писмен изпит по една и съща изпитна тема за учениците и/или за обучаваните за дадено училище или обучаваща институция.

Училището/обучаващата институция въз основа на писмено заявено желание на обучаемите по чл. 3, ал. 11 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация може да организира провеждането на държавния изпит – част по теория на професията като писмен тест.

С изпитната тема или изпитния тест се проверява задължителното за усвояване и контрол учебно съдържание на равнища „Знание“, „Разбиране“ и „Приложение“, като броят и равнището на всяка задача се определят към критериите за оценка за всяка изпитна тема.

При избран от училището/обучаващата институция вариант на провеждане на изпита с писмен тест въз основа на критериите за оценка към всяка изпитна тема се съставят тестовите задачи.

Всяка тестова задача задължително съдържа глагол (при възможност започва с глагол), изразяващ действието, което трябва да извърши обучаваният, и показващ равнището по таксономията на Блум, еталона на верния отговор и ключ за оценяване - пълния отговор за който се получават максимален брой точки съобразно равнището на задачата, определени в таблицата за критериите за оценка на всяка изпитна тема.

Към всеки тест се разработва:

1. Указание за работа, която включва:

- целта на теста - какви знания и умения се оценяват с него;
- представяне и описание на теста - брой задачи, типология (задачи със свободен отговор; задачи за допълване/съотнасяне; задачи с избран отговор) и начин на работа с тях;
- продължителност на работа с теста;
- начин на оценяване на резултатите от теста.

2. Методически указания за комисията по оценяване

Всеки член на комисията по оценяване получава тестовите задачи, еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

За оценката на писмена работа по изпитна тема комисията по оценяване на изпита – част по теория на професията, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира определеният брой присъдени точки.

За оценката на писмения тест комисията използва еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

Чрез държавния изпит – част по практика на професията и специалността, се проверяват и оценяват професионалните умения и компетентности на обучаваните, отговарящи на **втора** степен на професионална квалификация. Изпитът се провежда по индивидуални задания и критерии за оценяване, изготвени от комисията за провеждане и оценяване на изпита - част по практика на професията. Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с един повече от броя на явяващите се в деня на изпита.

III. ИЗПИТНИ ТЕМИ

Изпитна тема 1: Произход, същност, форми и функции на парите

Кратко описание на учебното съдържание: Възникване и същност на парите - предпоставки за възникване и развитие на парите, същност на парите. Форми на парите - стокови пари и парични знаци. Съвременни пари. Функции на парите.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 1	Максимален брой точки
1. Дефинира основни понятия и процеси, свързани с произхода, същността, формите и функциите на парите. Назовава и характеризира функциите на парите.	30
2. Обяснява изискванията към парите, посочва предпоставките за възникване на парите и проследява развитието на паричните форми. Сравнява формите на парите и описва техните предимства и недостатъци.	30
3. Начертава схема в която разграничава формите на парите. Изброява елементите по които се разграничават фалшивите банкноти и монети от истинските.	20
4. Анализира предпоставките за възникване и развитие на парите и различните парични форми. Прави обобщения и заключения за ролята на парите в съвременния обществен живот.	20
Общ брой точки:	100

Изпитна тема 2: Банкова система

Кратко описание на учебното съдържание: Същност на банковата система. Видове банкови системи. Видове банки и банкови операции. Банкова система на Република България.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 2	Максимален брой точки
1. Дефинира понятието банкова система и описва елементите на	30

банковата система.	
2. Разграничава видовете банкови системи (еднозвенна и двузвенна) и ги характеризира.	20
3. Разграничава и характеризира видовете банки и банкови операции.	20
4. Характеризира банковата система на Република България – особености, структура, елементи.	30
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 3: Монетарна политика на централната банка. Механизми и инструменти, използвани от централната банка за регулиране на икономиката

Кратко описание на учебното съдържание: Парично-кредитни механизми и инструменти за регулиране на икономиката от централната банка: парична емисия, сконтова политика, операции на открит пазар, задължителни минимални резерви и др.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 3</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Дефинира основни понятия, свързани с монетарната политика на централната банка.	20
2. Характеризира същността на механизмите и инструментите, използвани от централната банка.	40
3. Посочва примери за комбинирано използване на механизмите и инструментите от централната банка за регулиране на процеси в икономиката и социалната сфера.	20
4. Оценява ролята на централната банка за социално-икономическото развитие на страната.	20
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 4: Дейност на търговските банки по влоговете и депозитите

Кратко описание на учебното съдържание: Същност и видове влогове и депозити. Условия за откриване, обслужване и закриване на влогове и депозити в търговската банка. Документи за откриване, обслужване и закриване на влогове и депозити.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 4</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Дефинира понятията: влог и депозит, класифицира и описва видове влогове и депозити.	30
2. Описва условия и документите за откриване, обслужване и закриване на влогове и депозити.	30
3. Разграничава и сравнява изискванията на банките при приемане на вложения от физическите и юридическите лица.	20
4. Дефинира понятието лихва и изброява факторите, които оказват	20

влияние върху размера на лихвата по влогове и депозити.	
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 5: Кредитна дейност на търговската банка

Кратко описание на учебното съдържание: Същност на банковия кредит. Класификация на банковите кредити. Условия, процедури и документи за отпускане на банков кредит. Анализ на кредитоспособността. Сключване на кредитна сделка и контрол върху нейното изпълнение.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 5	Максимален брой точки
1. Дефинира понятието банков кредит, характеризира същността на банковото кредитиране. Класифицира видовете банкови кредити.	30
2. Описва условията и документите за отпускане на банков кредит. Разграничава документите за отпускане на кредит за физически и юридически лица. Дефинира понятието лихва и изброява факторите, които оказват влияние върху лихвата по кредитите.	30
3. Характеризира особеностите и организацията на кредитния процес при анализиране на кредитоспособността на кредитоискателя.	20
4. Описва процедурите и документите при сключване на кредитна сделка и контрол върху нейното изпълнение. Описва формата и съдържанието на договора за банков кредит и оценява значението му за защита интересите на банката и кредитополучателя.	20
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 6: Валутни операции

Кратко описание на учебното съдържание: Валута - същност, видове валути, конвертируемост на валутата. Валутен курс - същност, видове, котиране, валутни системи. Валутни операции и сделки с валута.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 6	Максимален брой точки
1. Дефинира основни понятия, свързани с темата. Разграничава и характеризира видовете валута.	20
2. Характеризира видове валутни курсове и системи за котиране. Посочва примери за котиране на различни валутни курсове.	30
3. Разграничава и характеризира видовете валутни операции и валутни системи. Посочва примери за валутни операции.	20
4. Характеризира видовете сделки с валута и посочва условията и документите за тяхното извършване. Анализира факторите,	30

които оказват влияние върху валутните курсове и валутните сделки.	
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 7: Начини и форми на плащане

Кратко описание на учебното съдържание: Понятие за плащане и платежно посредничество. Начини за плащане. Банкова сметка – същност, видове банкови сметки, условия и документи за откриване на банкова сметка. Касови операции по банковите сметки – видове операции и документи. Форми на плащане – наличен превод, кредитен превод, директен дебит, електронни платежни инструменти (ЕПИ) , акредитив, плащане с чек.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 7</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Дефинира понятията: плащане, платежно посредничество, платежна сметка, банкова сметка. Описва начините за плащане и видовете банкови сметки.	30
2. Изброява условията и документите за откриване на банкова сметка на физически и юридически лица.	20
3. Посочва видовете касови операции и описва стандартизираните банкови документи, свързани с тяхното извършване.	20
4. Характеризира формите на плащания - наличен превод, кредитен превод, директен дебит, плащане с електронни платежни инструменти, акредитив, плащане с чек. Посочва платежните документи, свързани с различните форми на плащане.	30
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 8: Държавни приходи и държавни разходи

Кратко описание на учебното съдържание: Същност на държавните приходи. Източници на финансови средства за държавата. Класификация на държавните приходи. Методи и форми за акумулиране на държавни приходи. Определение на държавни разходи. Класификация на държавните разходи. Характеристика на основните видове държавни разходи.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 8</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Формулира понятията за държавни приходи и държавни разходи. Изброява видовете източници на приходи за държавата. Класифицира държавните приходи и посочва	30

видовете държавни разходи.	
2. Обяснява различията между категорията брутен вътрешен продукт и национало богатство като източници на приходи за държавата. Характеризира необходимостта от ползване на вътрешни и външни държавни заеми, като очертава тяхното влияние върху икономиката на страната. Обяснява различията между данъците и таксите като приходоизточници на държавата.	30
3. Анализира ролята и тежестта на отделните източници на приходи за държавата - данъчни и неданъчни приходи от физически и юридически лица. Характеризира относителната тежест и място на всеки данък (преки и косвени данъци). Обобщава и анализира данъчната политика и политиката на социалното осигуряване.	20
4. Анализира мястото и ролята на видовете държавни разходи. Прави изводи и заключения за начина им на разпределение по бюджетни сектори и интерпретира съотношенията между тях (разходи за: образование, здравеопазване, държавно управление, социално подпомагане, култура, за отбрана и сигурност). Оценява значимостта на видовете разходи в държавата.	20
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 9: Теоретични основи на данъците

Кратко описание на учебното съдържание: Същност и функции на данъка. Елементи на данъка. Начини на облагане с данъци. Класификация на данъците.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 9	Максимален брой точки
1. Дефинира определението за данък и описва неговите функции. Изброява елементите на данъка. Посочва начините на данъчно облагане. Назовава видовете данъци.	30
2. Обяснява значението на отделните функции на данъка и изтъква социалноикономическата им роля. Съпоставя елементите на данъка.	30
3. Сравнява и обяснява различията между пропорционалното и прогресивното облагане. Описва видовете данъци, сравнява ги и обобщава характеристиките им по основните класификационни признаци.	20
4. Оценява ролята и значението на данъка във финансовата практика. Анализира начините на данъчно облагане. Прави заключения относно основни тенденции в изменението на данъчната политика и отражението им върху данъчния кредитор и данъчните субекти.	20
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 10: Подходно облагане на юридическите лица

Кратко описание на учебното съдържание: Предмет на облагане с корпоративен данък. Данъчно задължени лица. Данъчно преобразуване на счетоводния финансов резултат. Авансово плащане на корпоративния данък. Данък върху дивидентите. Облагане на разходите с окончателен данък.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 10	Максимален брой точки
1. Назовава основните категории, свързани с корпоративното облагане - данъчен финансов резултат, данъчни постоянни и данъчни временни разлики, данъчни облекчения. Изброява данъчно задължените лица. Дефинира видовете разходи, които се облагат с окончателен данък.	30
2. Обяснява значението на данъчните постоянни разлики и очертава различията им от данъчните временни разлики. Сравнява начините на формиране на счетоводния финансов резултат и данъчния финансов резултат.	30
3. Посочва и обяснява лостовете, които законът използва за регулиране на счетоводния финансов резултат. Обобщава видовете данъци, с които се облагат юридическите лица. Обосновава авансовото плащане на корпоративния данък.	20
4. Анализира процеса по изчисляване и внасяне на корпоративния данък. Интерпретира водената политика на санкции върху бизнеса и политиката на стимулирането му с данъчни облекчения.	20
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 11: Подходно облагане на физическите лица

Кратко описание на учебното съдържание: Същност на личното подходно облагане. Данъчно задължени лица. Облагаеми доходи - видове. Необлагаеми доходи. Формиране на данъчна основа. Данъчни облекчения.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 11	Максимален брой точки
1. Назовава основните категории, свързани с подходното облагане на физически лица. Посочва данъчно задължените лица - местни и чуждестранни граждани. Дефинира данъчните облекчения.	30
2. Изброява видовете облагаеми доходи. Дефинира необлагаемите доходи. Дефинира начина за изчисляване на данъчната основа за облагане.	30
3. Обяснява и оценява значението от въвеждане на необлагаеми доходи при физическите лица. Описва начина за изчисляване на данъчна основа. Прави съпоставка между облагаеми и	20

необлагаеми доходи.	
4. Анализира процеса по изчисляване и внасяне на подоходния данък върху физическите лица и дава пример за изчисляване на данъка. Интерпретира резултатите от въвеждането на плоския данък по отношение на субектите на облагане и от гледна точка на държавните интереси.	20
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 12: Социално осигуряване

Кратко описание на учебното съдържание: Същност и възникване на социалното осигуряване. Основни понятия - осигурители, осигурени лица, самоосигуряващи се лица, осигурителен доход, осигурителен риск. Видове осигурителни рискове, гарантирани с осигурителна защита в България. Особености на осигуряването на различните категории осигурени лица - осигуряване по трудови договори, осигуряване на работещите на граждански договор, осигуряване на съдружници.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 12	Максимален брой точки
1. Дефинира основните категории, свързани със социалното осигуряване. Назовава видовете осигурителни рискове, гарантирани с осигурителна защита.	30
2. Описва особеностите и документите при осигуряването на различните категории осигурени лица и прави сравнение между тях.	20
3. Обяснява как се формира осигурителният доход - минималните осигурителни прагове и максималният осигурителен доход. Описва начините за изчисляване на осигурителните вноски.	30
4. Анализира процеса по изчисляване и внасяне на осигурителните вноски на служителите.	20
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 13: Формиране капитала на фирмата

Кратко описание на учебното съдържание: Същност на капитала. Класификация на източниците на капитала. Емисия и пласмент на акции. Същност и видове акции.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 13	Максимален брой точки
1. Дефинира понятието капитал. Описва фазите на движението на капитала. Изброява източниците за финансиране на фирмата.	20
2. Формулира същността на акцията като вид ценна книга. Назовава стойностите, които акцията може да приеме. Изброява видовете	30

акции в зависимост от правата, които носят на своя притежател.	
3. Описва процеса по емисията на акции. Прави разлика между пряка и косвена емисия на акции. Изброява начините за пласмент на акции.	30
4. Посочва пример за изчисляване цената на финансиране с обикновени акции. Анализира процесите на финансиране на фирмата с акции.	20
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 14: Източници на капитала на фирмата. Среднопретеглена цена на капитала

Кратко описание на учебното съдържание: Вътрешни източници на капитала на фирмата. Външни източници на капитала на фирмата. Цена на капитала. Среднопретеглена цена на капитала.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 14	Максимален брой точки
1. Дефинира понятията – амортизация, нетна печалба, резервен капитал, замен капитал, облигационен заем. Изброява източниците за финансиране на предприятието. Посочва вътрешните източници на капитал.	30
2. Обяснява особеностите на отделните източници на финансиране на предприятието и прави съпоставка между тях. Описва начина на формиране и значението на амортизационните отчисления като вътрешен източник на капитал. Посочва методите за амортизация.	30
3. Описва особеностите на облигационните заеми и ги съпоставя с банкови заеми. Обяснява формулата за изчисляване на СПЦК. Посочва пример за изчисляване среднопретеглената цена на капитала на фирмата.	20
4. Анализира процесите на финансиране на фирмата.	20
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 15: Инвестиране на капитала на фирмата

Кратко описание на учебното съдържание: Същност на инвестиционния процес. Класификация на инвестициите на фирмата. Характеристика на инвестициите в дълготрайни материални активи

Критерии за оценяване на изпитна тема № 15	Максимален брой точки
1. Формулира основните понятия по темата. Прави класификация на	30

инвестициите на фирмата.	
2. Обяснява особеностите на отделните видове инвестиции. Съпоставя и обяснява ролята на дългосрочните и краткосрочни инвестиции. Характеризира инвестициите в дълготрайни материални активи.	30
3. Определя предимствата и недостатъците на видовете инвестиции.	20
4. Анализира инвестиционните процеси в една фирма. Оценява ролята на инвестиционните процеси за развитието на фирмата и икономиката като цяло.	20
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 16: Счетоводната отчетност – същност, методология, документооборот

Кратко описание на учебното съдържание: Същност и методология на счетоводната отчетност. Характеристика на инвентаризацията, като един от основните способи на отчетността. Документи и документооборот. Синтетично и аналитично счетоводно отчитане. Елементи на годишния финансов отчет.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 16	Максимален брой точки
1. Дефинира понятието счетоводна сметка, посочва и обяснява видовете счетоводни сметки.	20
2. Характеризира счетоводните способи. Характеризира инвентаризацията, като един от основните способи на отчетността – нормативни изисквания, правила за провеждане, отчетни обекти, документи, последиците при установяване на липси и излишъци за материалноотговорните лица.	30
3. Посочва и класифицира основните счетоводни документи. Описва процеса на документооборота и познава правилата за създаване, класифициране, обработка, сортиране, съхраняване и архивиране на документите.	30
4. Прави паралел между синтетично и аналитично счетоводно отчитане. Познава основните елементи на годишния финансов отчет.	20
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 17: Счетоводно отчитане на собствения и привлечения капитал на предприятието

Кратко описание на учебното съдържание: Характеристика на собствения капитал на предприятието. Характеристика на привлечения капитал на предприятието.

Отчитане на собствения и привлечения капитал – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 17	Максимален брой точки
1. Характеризира същността на собствения капитал на предприятието.	20
2. Характеризира същността на привлечения капитал на предприятието.	20
3. Описва документите, счетоводните сметки, стопанските операции и счетоводни записвания за отчитане на собствения капитал на предприятието.	30
4. Описва документите, счетоводните сметки, стопанските операции и счетоводни записвания за отчитане на привлечения капитал на предприятието.	30
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 18: Застраховане и застрахователен риск. Видове застраховане

Кратко описание на учебното съдържание: Същност на застраховането. Видове застраховане. Риск – същност и определение. Видове риск. Риск на застрахователя.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 18	Максимален брой точки
1. Дефинира основните категории свързани със застраховането. Характеризира същността на застраховането и застрахователния риск. Посочва участниците в застраховането.	30
2. Разграничава и описва видовете застраховане. Изброява видовете застраховки.	20
3. Описва механизма, условията и документите за сключване на застрахователна сделка.	30
4. Описва съдържанието на застрахователния договор. Характеризира участниците в застрахователната сделка и описва техните правата и задължения. Оценява значението на застраховането.	20
	100

IV. УКАЗАНИЯ ЗА СЪДЪРЖАНИЕТО НА ИНДИВИДУАЛНИТЕ ЗАДАНИЯ

Индивидуалното задание съдържа пълното наименование на училището/обучаващата институция, празни редове за попълване трите имена на обучавания, квалификационната форма, началната дата и началния час на изпита, крайния срок на изпита – дата и час, темата на индивидуалното практическо задание и изискванията към

крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание.

Индивидуалните задания се изготвят от комисията за провеждане и оценяване на изпита част по практика на професията и специалността в училището/обучаващата институция. Всеки обучаван изтегля индивидуалното си задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

Примерно индивидуално практическо задание № ...:

Тема:.....

Индивидуално задание: .....

1. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

- Да се съставят документи;
- Да се попълнят формуляри;
- Да се изготвят материали;
- Да се използват актуални източници на информация;
- Да се приложат изискванията посочени в нормативните актове;
- Да се спазят технологията и процедурите за извършване на финансови дейности и операции;
- Да се спази технологичната последователност за извършване на финансовите дейности и операции;
- Да се оформят и представят изготвените документи според изискванията;
- .....

2. Критерии за оценяване

За всяко индивидуално задание комисията по провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, разработва показатели по критериите, определени в таблицата. Посочва се максималният брой точки, които се поставят при пълно, вярно и точно изпълнение на показателя.

<i>Критерии и показатели за оценяване</i>	<i>Максимален брой точки</i>	<i>Тежест</i>
1. Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда		да/не
<i>1.1. Избиране и правилно използване на лични предпазни средства</i>		
<i>1.2. Правилно и по безопасен начин използване на предметите и</i>		

<p>средствата на труда</p> <p>1.3. Разпознаване на опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, дефиниране и спазване предписания за своевременна реакция</p> <p>Забележка: Критерий 1 няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2).</p>		
2. Ефективна организация на труда и работното време		5
2.1. Спазване на хигиена на работното място	1	
2.2. Целесъобразна употреба на предоставените материали и документи. Умение за ползване на офис-техника при изпълнение на индивидуалното задание (Забележка: Този критерий се прилага, ако е предвидено по време на изпита, обучаемият да използва офис-техника за изпълнение на индивидуалното задание)	3	
2.3. Работа с равномерен темп за изпълнение на индивидуалното задание	1	
3. Спазване изисквания на законите, правилниците, наредбите, указанията и другите правни норми		5
3.1. Прилагане на нормативната уредба при подбор, попълване, изготвяне и оформяне на документи, формуляри и материали, свързани с изпълнение на индивидуалното задание	2	
3.2. Прилагане на актуални източници на информация при изготвяне на индивидуалното задание	2	
3.3. Спазване изисквания на законите, правилниците, наредбите, указанията и другите нормативни документи, свързани с последователността при извършване на процедурите и попълване на документите, свързани с индивидуалното задание	1	
4. Правилно попълване и разработване на формуляри, документи и материали според индивидуалното практическо задание		30
4.1. Самостоятелно преценяване и определяне количеството, вида и съдържанието на необходимите документи и материали според индивидуалното задание	10	
4.2. Правилно съставяне и попълване на документи и материали съобразно нормативните изисквания на финансовите дейности и операции според индивидуалното задание	10	
4.3. Правилно съставяне и попълване на документи и материали съобразно технологични изисквания и процедури на финансовите дейности и операции според индивидуалното задание	10	
5. Спазване технологията и механизмите за извършване на финансови дейности и операции според индивидуалното практическо задание		30

5.1. Познаване и прилагане технологията и процедурите за извършване на финансови дейности и операции според изпитно задание	10	
5.2. Изпълнява индивидуалното задание съобразно зададената тема и указания, като представя изчерпателна информация	10	
5.3. Спазва технологичната последователност на финансовите дейности и операции в процеса на работа	10	
6. Качество на изпълнението на индивидуалното практическо задание		30
6.1. Точно, ясно, изчерпателно и последователно изготвяне на материалите и документите, свързани с индивидуалното задание	10	
6.2. Всяка завършена процедура, материал или документ съответства на изискванията на съответната финансова дейност или операция	10	
6.3. Оформяне и представяне на материалите и документите, съгласно изискванията поставени в индивидуалното задание	5	
6.4. Изпълнение на индивидуалното задание в поставения срок.	5	
	Общ брой точки:	100

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Оценяването на резултатите от държавния изпит за придобиване на втора степен на професионална квалификация по специалността код **3430201** „**Финансова отчетност**“, професия код **343020** „**Финансов отчетник**“ е в точки, както следва:

- част по теория на професията - максимално 100 точки;
- част по практика на професията - максимално 100 точки.

Всяка част от държавния изпит е успешно положена при постигане на петдесет на сто от максималния брой точки.

Формирането на окончателната оценка от изпита е в съотношение - 40 процента частта по теория на професията и 60 процента частта по практика на професията от общия брой точки.

Окончателната оценка в брой точки се формира след успешното полагане на всяка част от изпита и се изчислява, както следва:

Окончателната оценка в брой точки е равна на $0,4 \times$ получения брой точки от частта по теория на професията + $0,6 \times$ получения брой точки от частта по практика на професията.

Окончателната оценка от брой точки се превръща в цифрова оценка с точност до 0,01 по формулата:

Цифрова оценка = окончателната оценка в брой точки $\times$ 0,06.

Окончателната оценката от държавния изпит за придобиване на квалификация по професията е с количествен и качествен показател, с точност до 0,01 и се определя, както следва:

- а) за количествен показател от 2,00 до 2,99 се определя качествен показател слаб;
- б) за количествен показател от 3,00 до 3,49 се определя качествен показател среден;
- в) за количествен показател от 3,50 до 4,49 се определя качествен показател добър;
- г) за количествен показател от 4,50 до 5,49 се определя качествен показател много добър;
- д) за количествен показател от 5,50 до 6,00 се определя качествен показател отличен.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

- 1.Петров, Л., Обща теория на счетоводната отчетност. Мартилен, 2011 г., гр.София.
- 2.Павлова, Св.,Счетоводство на предприятието“. Мартилен, 2013 г., гр.София.
- 3.Стамберова, Й. и Костадинова, Б., Счетоводство. Сборник с решени задачи. Мартилен, 2013 г., гр.София.
- 4.Меразчиев, В. и Баташки, Г., Банково счетоводство. Свищов, 2010 г., гр.Свищов.
- 5.Стамберова, Й., Сборник по банково счетоводство. Мартилен, 2017 г., гр.София.
- 6.Радков, Р. и Манчева, Д., Банково дело. Мартилен, 2013 г., гр.София.
- 7.Манчева, Д. и Стоянова, Д., Сборник документи по банково дело – учебна банка и учебна практика за 11 и 12 клас. Мартилен, 2012 г., гр.София.
- 8.Миткова, Т., Д. Бинева, Финанси, изд. Мартилен 2017 г, гр. София.
- 9.Колектив “Икономика на предприятието“, изд.Мартилен, 2020 г., гр.София
- 10.Проф. Драганов, Хр., Застраховане, Форком. 2001 г., гр.София.
- 11.Павлов, Н. , Георгиев, Здр., Организация и управление на социалното осигуряване. Торнадо – НВ, 1998 г., гр.София.
- 12.Доц. д-р Спасов,Тр. Микроикономика, Нова звезда, 2006.
- 13.Доц. д-р Спасов,Тр. Макроикономика, Нова звезда, 2006.
- 14.Нейков,М.,Застрахователно и осигурително счетоводство, Университетско издаелство стопанство, 2003 г., гр.София.
- 15.Колектив, Застрахователно и осигурително счетоводство, кратък курс – записки. Мартилен, 2010 г., гр.София.
16. Павлов, и Н. Георгиев, Здр., Организация и управление на социалното осигуряване. Торнадо – НВ, гр. София. 1998.

17.Нормативни актове

18.Друга литература

VII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. Даниела Манчева – Национална-търговско банкова гимназия, гр. София
2. Диана Стоянова - Национална-търговско банкова гимназия, гр. София

Консултанти:

1. Рилка Георгиева - Национална-търговско банкова гимназия, гр. София
2. Саша Спасова - Национална-търговско банкова гимназия, гр. София

Съгласувано с:

.....

ПРОЕКТ

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

а) примерен изпитен билет

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И
СПЕЦИАЛНОСТТА,
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

***по професия код 343020 „Финансов отчетник“
специалност код 3430201 „Финансова отчетност“***

Изпитен билет № 10.

Изпитна тема: Подходно облагане на юридическите лица

Кратко описание на учебното съдържание: Предмет на облагане с корпоративен данък. Данъчно задължени лица. Данъчно преобразуване на счетоводния финансов резултат. Авансово плащане на корпоративния данък. Данък върху дивидентите. Облагане на разходите с окончателен данък.

Описание на дидактическите материали: Законът за корпоративно подходно облагане и Търговският закон.

Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....
(име, фамилия) (подпис)
(печат на училището/обучаващата институция)

б) Примерно индивидуално практическо задание

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ - ЧАСТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА,
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

по професия код 343020 „Финансов отчетник“

специалност код 3430201 „Финансова отчетност“

Индивидуално практическо задание № 10

На ученика/обучавания .....

(трите имена на ученика/обучавания)

от ..... клас/курс, начална дата на изпита: ..... начален час: .....

крайна дата на изпита: ..... час на приключване на изпита: .....

1. Тема: Подходно облагане на юридическите лица

Индивидуално задание: Годишна данъчна декларация по чл. 92 от Закона за корпоративно доходно облагане за данъчния финансов резултат и дължимия годишен корпоративен данък.

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

○ Да се посочат нормативните изисквания за попълване Годишна данъчна декларация по чл. 92 от Закона за корпоративно доходно облагане за данъчния финансов резултат и дължимия годишен корпоративен данък;

○ Да се прочете по-долу представения текст, свързан с практическото задание за попълване на Годишна данъчна декларация по чл. 92 от Закона за корпоративно доходно облагане за данъчния финансов резултат и дължимия годишен корпоративен данък;

Текст за практическо задание: Търговска банка "Юнион банк" АД приключва отчетната 2020 г. със следните финансови резултати: приходи - 5 000 000 лв; разходи - 1 880 000 лв. През годината банката е отчетла положителна разлика от покупко-продажба на корпоративни акции за 50 000 лв. Банката е начислила счетоводна амортизация на офис оборудване – 10 000 лв. Данъчно признатата амортизация на оборудването възлиза на 6500 лв. Банката е отчетла отрицателна разлика от покупко-продажба на корпоративни облигации на стойност 7000 лв. Институцията е начислила данък върху представителните разходи, възлизащи на 3000 лв. Да се изчисли: счетоводният

финансов резултат, данъчно признатия финансов резултат и дължимият корпоративен данък. Ставката на корпоративния данък е 10%.

○ Да се попълни Годишна данъчна декларация по чл. 92 от Закона за корпоративно подоходно облагане за данъчния финансов резултат и дължимия годишен корпоративен данък;

○ Декларацията да се попълни на оригинални бланки(копия), утвърдени от МФ и НАП;

○ Декларацията да се попълни на базата на зададеното практическо задание.

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН: .....

(име, фамилия)

(подпис)

Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....

(име, фамилия)

(подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

в) Примерно указание за разработване на писмен тест

- **примерно указание за работа за учениците/курсистите и примерни тестови задачи с еталон за оценяване и ключ на верните отговори**

Указание за работа

Уважаеми ученици/курсисти,

Вие получавате тест, който съдържа ..... задачи с различна трудност с максимален брой точки – 100. За всеки Ваш отговор ще получите определен брой точки, показан в долния десен ъгъл след всяка задача.

Целта на теста е да се установи равнището на усвоените от Вас знания и умения, задължителни за усвояване и контрол за придобиване на втора степен на професионална квалификация по професия „**Финансов отчетник**“, специалност „**Финансова отчетност**“.

Отбелязването на верния според Вас отговор при задачите с избран отговор е чрез знак **×**, а за другите типове задачи начина на отговор е описан в задачата.

При отбелязване на отговор, който искате да промените, оградете в кръгче грешното отбелязване и се подпишете пред него.

Някои задачи изискват не само познаване на учебното съдържание, но и логическо мислене, затова четете внимателно условията на задачите преди да посочите някой отговор.

Не отделяйте много време на въпрос, който Ви се струва труден, върнете се на него по-късно, ако Ви остане време.

Тестът е с продължителност ..... астрономически часа.

ЖЕЛАЕМ ВИ УСПЕХ !

- разработване на тест

Броят и равнището на тестовите задачи по всеки критерий се определят съобразно равнището, на което трябва да бъде усвоено съответното учебно съдържание, като общият брой задачи по всеки критерий трябва да носи максималния брой точки.

1. Таксономия на Блум – равнища и примерни глаголи

Равнище	Характеристика	Глаголи
I. Знание 0 - 2 точки	Възпроизвеждане и разпознаване на информация за понятия, факти, дефиниции	Дефинира, описва, посочва, изброява, очертава, възпроизвежда, формулира, схематизира
II. Разбиране 0 - 4 точки	Извличане на съществен смисъл от изучаваната материя. Интерпретация и трансформиране на информацията с цел нейното структуриране	Преобразува, различава, обяснява, обобщава, преразказва, решава, дава пример за..., сравнява
III. Приложение 0 - 6 точки	Пренос на нови знания и умения при решаване на проблемна или аварийна ситуация. Способност за използване на усвоената информация и формираните умения	Изчислява, демонстрира, открива, модифицира, разработва, свързва, доказва

2. Примерна матрица на писмен тест по изпитна тема № 10

Разработва се от комисията за подготовка и оценяване на изпита - част по теория на професията, като към таблицата за критерии за оценка по всяка тема се разписват графи 3, 4 и 5.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 10	Максимален Брой точки	Брой тестови задачи по равнища		
		I	II	III
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.

1	2	3	4	5
1. Назовава основните категории, свързани с корпоративното облагане - данъчен финансов резултат, данъчни постоянни и данъчни временни разлики, данъчни облекчения. Изброява данъчно задължените лица. Дефинира видовете разходи, които се облагат с окончателен данък.	30			
2. Обяснява значението на данъчните постоянни разлики и очертава различията им от данъчните временни разлики. Сравнява начините на формиране на счетоводния финансов резултат и данъчния финансов резултат.	30			
3. Посочва и обяснява лостовете, които законът използва за регулиране на счетоводния финансов резултат. Обобщава видовете данъци, с които се облагат юридическите лица. Обосновава авансовото плащане на корпоративния данък.	20			
4. Анализира процеса по изчисляване и внасяне на корпоративния данък. Интерпретира водената политика на санкции върху бизнеса и политиката на стимулирането му с данъчни облекчения.	20			
Общ брой задачи:				
Общ брой точки:	100			
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ 				

3. Препоръчителни тестови въпроси и задачи според типа на отговора:

- **1-ва група: въпроси и задачи със свободен отговор;**
  - Въпроси и задачи за свободно съчинение;
  - Въпроси и задачи за тълкуване;
- **2-ра група: въпроси и задачи за допълване (с полуоткрит отговор);**
  - Въпроси и задачи за допълване на дума, или фраза или елемент от чертеж/схема;
  - Въпроси и задачи за заместване;
- **3-та група: въпроси и задачи с изборен отговор**
  - Задачи с един или повече верни отговори;
  - Въпроси за избор между вярно и грешно

4. Примерни тестови задачи

4.1. Примерна тестова задача от равнище „Знание“

Посочете коя от изброените банкови операции е посредническа операция:

- а) предоставяне на кредит
- б) кредитен превод
- в) формиране на собствен капитал
- г) привличане на влогове
- д) инвестиции в ценни книжа

макс. 2 т.

Еталон на верния отговор: б)

Ключ за оценяване:

Отговор б) – 2 точки

При посочени повече от един отговор – 0 точки

Всички останали отговори – 0 точки

4.2. Примерна тестова задача от равнище „Разбиране“

Определете вярното твърдение:

- а) В условия на валутен борд, обезпечението на парите се гарантира от основното правило за пълно съответствие на емисията на пари в обращение и наличните златно-валутни резерви на страната;
- б) В условия на валутен борд, парите се обезпечават със златните запаси на страната или срещу кредитните документи, които се сконтират при централната банка;
- в) В условия на валутен борд, обезпечението се изразява в насрещното (вече съществуващо) количество на стоките и услугите, към които се насочва емисията на парите.

макс. 4 т.

Еталон на верния отговор: а)

Ключ за оценяване:

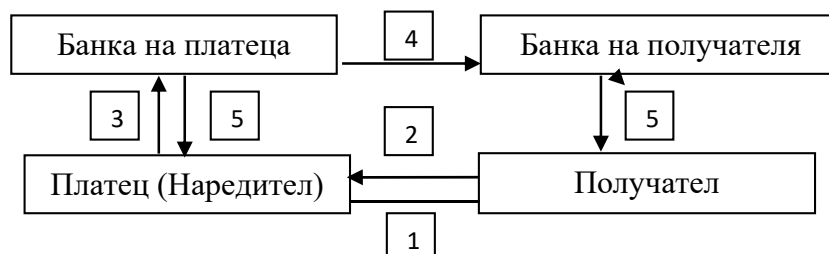
Отговор а) - 4 точки;

При посочени повече от един отговор - 0 точки;

Всички останали отговори - 0 точки;

4.3. Примерна тестова задача от равнище „Приложение“:

Като използвате схемата попълнете пропуснатите процедури, свързани с извършване на плащане чрез „Кредитен превод“:

където:

1. Сключване на търговски договор с избор на кредитен превод като форма за плащане
2. ....
3. ....
4. Нарещдане и изпълнение на междубанков превод от банков служител
5. Уведомяване на получателя и платеща за извършената транзакция

макс. 6 т.

Еталон на верния отговор и ключ за оценяване:

1. Сключване на търговски договор с избор на кредитен превод като форма за плащане
2. **Доставка на стоките**
3. **Нарещдане на плащането с „Платежно нареждане за кредитен превод“**
4. Нарещдане и изпълнение на междубанков превод от банков служител
5. Уведомяване на получателя и платеща за извършената транзакция